

- И. Г. Боровик // Российское предпринимательство. – 2000. – № 9. – С. 75–77.
6. Penrose E. The theory of the growth of the firm / E. Penrose. – Oxford : Oxford University Press, 1995. – 272 p.
7. Lloyds TSB creates innovation stockmarket [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.finextra.com/fullfeature.asp?id=1120>

УДК 343.811

ЯКІСТЬ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКТУ НА КАЗЕННИХ ПІДПРИЄМСТВАХ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СИСТЕМИ ДЕРЖАВИ

В. Г. Саєнко, кандидат економічних наук

Пенітенціарна система держави як носій функціональної економічної системи здійснює життєзабезпечувальні й економічні процеси у обмеженому середовищі з неоднорідною функцією виробництва продукту чи речовини, що є суспільно корисною і споживається, бо задовольняє нагальні потреби громадян суспільства чи ув'язнених, що відбувають покарання у виправних колоніях і мають доступ до робочих місць. Така функція залишається невизначеною, незважаючи, навіть на ту особливість, що вона виступає і персоніфікатором діяльності, і джерелом для створення виробничих осередків, штучних утворень і окремих локальних залежностей. Таке є досяжним на умовах з'єднання у процес праці фізичного ресурсу ув'язненого, уречевлених предметів і вироблення якісного продукту чи послуги. Розкрити таку сутність можливо на умовах розгляду категорій життєвого процесу забезпечення суспільства, в якому пенітенціарна система держави сприймається як економічне явище з визначеними складовими за виробничими елементами відображення відтворювального виробничого процесу.

Питаннями дослідження додержання якості виробленого продукту і наданої послуги займалися Г. І. Брітченко, І. І. Сахарцева, Є. Г. Лищенко, О. О. Орлов, С. Л. Решміділова та інші науковці [1–7]. Актуальним дане питання для пенітенціарної системи держави є обмеженість налагодження системи моніторингу за процесами, які відбуваються в закритій системі.

Метою статті є формування науково обґрунтованих наукових основ створення якісного продукту на казенних підприємствах пенітенціарної системи.

Для вирішення цих проблем були поставлені такі завдання: розглянути аспекти використання виробничої функції у пенітенціарній системі держави; використовуючи технології переробки та розробки на казенних підприємствах пенітенціарної системи держави, дослідити показники, які впливають на якість продукту.

За економічною складовою у пенітенціарній системі держави діє функція, яку можна характеризувати, як виробнича. За таким твердженням розглядається виробничий і технологічний зміст виробництва продукту чи речовини, що є суспільно корисною і споживається, бо задовольняє нагальні потреби громадян суспільства чи ув'язнених, що відбувають покарання у виправних колоніях і мають доступ до робочих місць. Ця функція підтримується державою з метою розвинення в ув'язненого працездатних навичок, умінь і функцій, і з метою поліпшення його матеріального стану, а сама нарівні з цим одержує суспільно корисний продукт для задоволення потреб окремих верств населення за технологіями переробки й технологіями обробки, які на казенних підприємствах використовуються більш ніж у 80 % усіх виконуваних у пенітенціарній системі робіт [8–9]. Їх зміст полягає у тому, що:

- технологія переробки призначена для подальшої переробки сировини, яка була збагачена чи підлягла сортуванню, з метою одержання матеріалів, необхідних для окремої галузі промисловості, а саме: будівельних матеріалів, металу, пластмаси, хімічних складових і та ін. Загалом найбільш вагомим в цій групі технологій є металургійна переробка, тобто така галузь промисловості, у якій виплавляються метали і сплави з руди та іншої сировини. В середовищі пенітенціарної системи металургійна переробка руди на даний момент відсутня, але замішаються за нею інший ряд переробки вторинної сировини;

- технологія обробки призначена для виготовлення такого продукту, що відповідає цільовому призначенню з матеріалів переробних виробництв. У цілому, серед промислових технологій обробки розрізняється обробка зварюванням, різанням, тиском, а також механічні й електрофізичні методи обробки та технології литва. В середовищі казенних підприємств промислові технології використовуються повсюдно.

Але, якщо оцінювати визначені напрями реально, то пріоритетним напрямом розповсюдження кожної з названих груп технологій є впровадження маловідходних ресурсозберігаючих технологій, де додержання якості виробленого продукту і наданої послуги, синхронізується з витримкою показників за вимогами і настановами метрології, сертифікації, і стандартизації, а таке виступає важливим моментом. Зв'язок таких процесів з технологіями й ефективністю виробу очевидний, бо рівень якості конкретного продукту, окремого виробу чи послуги визначається порівняльним значенням показників, що характеризують його якість, з відповідною сукупністю еталонних показників, визначених у стандартах і інших нормативних документах. Якість продукту чи послуги в кінцевому рахунку означає сукупність властивостей, що зумовлює їх приналежність, задовольняє певні потреби відповідно до призначення, і таке витримується виробництвом пенітенціарної системи в повній мірі.

У повсякденні якість продукту характеризується технічним рівнем, стабільністю показників якості, економічною ефективністю,

конкурентоздатністю на ринку, що, в свою чергу, мають відповідні ознаки, які завжди підлягають порівнянню. Оскільки переважна кількість продукції казенних підприємств пов'язана з випуском конструкцій і простих предметів споживання, що є теж нескладною конструкцією, то нагадаємо тут для прикладу, що технічний рівень відображає показники якості за призначенням, що визначає спроможність продукту виконувати функції відповідно до проекту, а характеристики ці зводяться до визначення вогне-, волого-, морозо-, сейсмостійкості, жорсткості, звукоізоляції, міцності, світлопроникнення, стійкості до впливу сонячної радіації, теплоізоляції; конструктивність, у свою чергу, характеризує геометричні габарити, розміри і форму, склад, структуру та ступінь технічної досконалості та прогресивності продукту при застосуванні її в різноманітних видах промисловості; надійність – це довговічність, зберігання продукції у заданих межах первинних характеристик при можливих імовірних відмовах, що призводять до втрати провідних механічних або фізичних властивостей, стійкості до корозії, строку служби, руйнування, скорочення строку експлуатації; ремонтпридатність чи відновлюваність – це вартість, тривалість і трудомісткість відновлення; технологічність – енерго- і матеріалоемність, ступінь автоматизації і механізації і ефективність споживання, трудомісткість виготовлення. Перелік характеристик можна продовжувати, але в даному разі фахівці звертають увагу на ті з них, що є більше технологічними і до них найчастіше звертається технологи казенного підприємства. Так, методично звертається увага на стабільність показника якості продукту, що визначається величиною коефіцієнта варіації основних властивостей, що характеризує розсіювання параметрів або показників якості продукції даного виду за відхиленням кількісних значень ряду властивостей від номінальних, дотриманням умов, визначених у стандартах, технічних умовах, нормами та правилами, що дозволяє встановлювати відповідність продукту їхнім вимогам, а також за відсотком браку, кількістю рекламаций і т. ін.

Поруч із технічними показниками та ви-

могами в системі діє, але є менш впливовою і суттєвою, сукупність економічних параметрів, синтетичними показниками серед яких є економічна ефективність і економічний ефект, вимір яких пов'язується з питомою вагою капітальних вкладень, собівартістю, рентабельністю, річним економічним ефектом. Оскільки капітальні вкладення плануються фахівцями держави, що знаходяться за межами пенітенціарної системи, то розгляд таких показників, якими є рентабельність і річний економічний ефект, є умовною.

Останнім часом на казенних підприємствах проявляється професійний інтерес до маркетингового використання показників конкурентоздатності, які визначаються за патентно-правовими показниками, що характеризують ступінь патентного захисту і патентної чистоти продукту, а також потенційні можливості її продажу споживачеві. Оскільки названі складові системи не доступні, то треба зразу ж тут визначитися однозначно, що в середовищі виробництва пенітенціарної системи держави розрахунки названих показників виконуються на початковому рівні, бо складна справа не є доцільною. Але матеріали маркетингового опрацювання нових виробів і поширення їх на ринку є, і про ці елементи вести мову можна повноцінно. Як правило, з моменту розробки принципово нового виду продукту, на нього складається карта технічного рівня і якості продукції і виконуються необхідні узгодження з нормоутворюючими державними установами. Такий документ ведеться за всіма етапами життєвого циклу вироблення продукту і є дієвим джерелом для обґрунтування рішень не тільки за ефективністю виробництва, але й стосовно прийняття технологічних рішень щодо зміни та забезпечення технічної якості продукту, що визначається якістю сировини.

Продукт, що підлягає розробці та впровадженню у виробництво, за технічним рівнем і якістю повинен відповідати вимогам державних стандартів, розроблених на відповідні вироби як на час їх освоєння, так і на весь поточний термін масового їх виробництва. Оскільки у більшості фахівців пенітенціарної системи держави особистий досвід відсутній, то для отримання обґрунтованих даних про

технічний рівень продукції, показники її прогресивності та конкурентоздатності за характеристиками патентного захисту і патентної чистоти технічних рішень, що використовувалися в ній, можуть бути виконані запити у наукові центри, в яких проводяться детальні патентні дослідження. Завдяки використанню досвіду наукових центрів із метою оцінки технічних рішень, прийнятих для розробки продукту, проводиться експертиза технічної документації, включаючи і метрологічну експертизу ефективності вимірів при контролі виробів у процесі їх виготовлення, експлуатації і ремонту. Для оцінки технічного рівня і якості знов створюваного продукту та технологічних процесів експертиза повинна здійснюватися виключно установами відповідних відомств і організацій. Кожного разу висновки експертизи оформлюються актом експертизи і експертним висновком встановленого зразка, і в подальшому використовуватись в технологічній карті виробництва.

Якість продукту, що встановлена у технологічній карті, в ході виробництва забезпечується за рахунок здійснення таких трьох організаційних моментів:

- дотримання умов стабільності й точності виконання технологічного процесу;
- організації праці, що забезпечить бездефектну працю виконавця;
- технічного контролю за технологічним рухом виробу з метою вилучення матеріалів і сировини, якість яких не відповідає технічним вимогам.

Якщо два перші моменти за змістом є прийнятними без пояснення, то останній – третій – треба пояснити, бо існує вхідний, оперативний, технологічний, приймальний і інспекційний контроль. Вхідний контроль має здійснюватися працівником за якістю сировини, операційний – включається зазвичай до технологічного процесу і здійснюється бригадами та майстрами за вимогами, що окреслені у технологічній карті виготовлення виробу та картах контрольних операцій; технологічний – проводиться згідно з графіком, а також у разі виявлення у процесі операційного контролю відхилення у роботі обладнання як технологічного процесу, так і технічного забезпечення, а

приймальний – виконується на заключному етапі виробничого процесу чи навіть і після закінчення технологічного процесу. Окремо, без установлення строку, із залученням провідних працівників з метою отримання загальної оцінки якості продукції, що випускається, за межі підприємства, здійснюється інспекційний контроль.

Оскільки сучасна економіка ґрунтується на застосуванні єдиних вимог, показників, правил і норм якості, то важливим фактором взаємодії є єдність сприйняття і розуміння працівниками казенного підприємства вимог, що висуваються до продукції чи послуги завдяки застосуванню еталонних значень, що розміщені у нормативно-технічних документах держави. За умови послідовного виконання висунутих вимог виробничі дії полегшуються, бо виконуються вони за нормативним документом, у якому встановлюються загальні правила, принципи та характеристики виконуваних операцій, робочих рухів, технологічних переміщень, а за цим і видів діяльності та результатів від витрати праці. Тобто нормативний документ оперує стандартом, кодексом усталеної практики, технічними регламентами, технічними умовами чи чимось іншим, аналогічним строковій дії регламенту. Якщо підходити до висвітлення питання поверхнево, то скажемо про наступне:

1) стандарт – це документ, у якому встановлюються загальні принципи, правила чи характеристики як для загального, так і багаторазового застосування, що стосуються процесів діяльності чи результатів діяльності за метою досягнення оптимального ступеня впорядкованості у певному виді;

2) кодекс усталеної практики, інакше фахівцями називається «зведення правил», – це документ, що містить у собі правила та процедури проектування, виготовлення, монтажу, технічного обслуговування, експлуатації виробу, обладнання і конструкцій і має форму стандарту, частини стандарту чи окремого документа;

3) технічний регламент – це нормативно-правовий акт, що приймається органом державної влади, в якому викладаються технічні вимоги до продукту, технологічних процесів і

видів послуг безпосередньо через посилання на стандарти чи відтворює їх зміст;

4) технічні умови – це документ, у якому встановлюються технічні вимоги, яким повинні відповідати продукт, технологічні процеси чи послуга у формі стандарту, частини стандарту чи окремого документа.

Але такі організаційні форми діяльності, якими є державний нагляд, технічний контроль, різноманітні види технологічного випробування, атестація виробництва і робочих місць, при яких за тою чи іншою мірою проводиться оцінка якості продукції, на казенних підприємствах пенітенціарної системи держави діють спонтанно. Більш-менш чільне місце в названому ряді контролю посідає сертифікація. За своїм змістом сертифікація являє собою дію, яка проводиться державним органом з метою підтвердження з необхідною достовірністю відповідності продукції конкретному стандарту чи технічним умовам і видачі відповідного документа, що називається сертифікатом, за яким реалізується механізм сертифікації, що за змістом має підтверджувати споживачеві певні гарантії якості продукту чи послуги. Якщо продукт виготовлений з відхиленнями від стандарту чи технічної умови, то він класифікується як виробничий брак. Бракована продукція може підлягати виправленню, якщо встановлюється відповідна технічна можливість до здійснення такої справи, і якщо підтверджується розрахунковою економічною доцільністю усунення дефекту.

Аналіз стану роботи казенних підприємств пенітенціарної системи держави вказує на те, що забезпечення якості продукції виконується за методом вимірювання тієї чи іншої фізичної величини, що є невід'ємною операцією протікання технологічного процесу, контролю за ним і випробування деталей, конструкцій, матеріалів і процедури задачі – приймання виробленої продукції, і порівняння їх значень з допустимими й еталонними значеннями.

Якість продукту на казенних підприємствах пенітенціарної системи характеризується технічним рівнем, як-то конструктивністю, надійністю, ремонтпридатністю чи відновлюваністю, технологічністю, сукупністю економічних параметрів, як-то економічною

ефективністю і економічним ефектом, вимір яких пов'язується з питомою вагою капітальних вкладень, собівартістю, рентабельністю, річним економічним ефектом, маркетингового використання показників конкурентоздатності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Сахарцева И. И. Формирование механизма управления качеством продукции на предприятиях литейного производства : монография / И. И. Сахарцева, Е. Г. Лыщенко. – Запорожье : ЗГИА, 2004. – 276 с.
2. Брітченко Г. І. Маркетинг в системі управління якістю продукції / Г. І. Брітченко, Р. О. Толпежников // Схід. – 2004. – № 4 (62). – С. 16–21.
3. Захожай В. Б. Статистичне забезпечення управління якістю : навч. посіб. / В. Б. Захожай, А. Ю. Чорний. – К. : ЦУЛ, 2005. – 340 с.
4. Джерелюк Ю. О. Обґрунтування необхідності формування нової потенційної якості продукції / Ю. О. Джерелюк // Вестник ХГПУ. Технический прогресс и эффективность производства. – 2000. – № 94. – С. 59–62.
5. Пилова Е. П. Улучшение экономических показателей производства угольных концентратов для энергетики за счет повышения их качества // Экономика промышленности : сб. науч. тр. / Е. П. Пилова // НАН Украины ; Ин-т. экономической пром. – Донецк, 2002. – С. 373–38.
6. Орлов О. О. Економічний зміст якості роботи на промисловому підприємстві / О. О. Орлов, С. Л. Решміділова // Наукові праці Донецького державного технічного університету. – 2001. – Випуск 22. – С. 82–85.
7. Хорошайлов С. В. Забезпечення якості продовольчої продукції засобами державної політики / С. В. Хорошайлов // Теорія та практика державного управління : зб. наук. пр. – Вип. 1. – Х. : ХарПІ НАДУ «Магістр», 2007. – С. 376–385.
8. Саєнко В. Г. Пенітенціарна система держави: організаційно-методичні положення життєзабезпечення : монографія / В. Г. Саєнко. – Донецьк : ДонНУЕТ, 2008. – 331 с.
9. Саєнко В. Г. Інформаційне забезпечення промислового підприємства на шляху стійкого розвитку економіки / В. Г. Саєнко, І. А. Демидова. – Луганськ : вид-во СНУ імені В. Даля, 2009. – 372 с.

УДК 659.19

СУЧАСНІ МЕТОДИ БЮДЖЕТУВАННЯ РЕКЛАМНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

О. В. Данайканич

Сучасний етап розвитку нашої країни відрізняється динамізмом і якісними змінами в усіх сферах економічного життя. Процес радикалізації, відновлення торкнувся усіх без винятку політичних, економічних і соціальних інститутів. У період переходу народного господарства країни до ринкової економіки, коли багато виробничих підприємств, об'єднання, концерни й інші організації стали незалежними, нормальне їхнє функціонування в подібних економічних умовах практично неможливо без добре організованої комплексної маркетингової діяльності.

Реклама продукції і діяльності підприємства

– це найважливіша, невід'ємна і активна складова частина комплексу маркетингових заходів, своєрідний інформаційний вихід на споживача. Характерною рисою сучасної реклами є набуття нею нової ролі в результаті її застосування в процесі управління виробничо-збутовою діяльністю підприємств чи організацій.

Отже, реклама товарів – це органічний інструмент економіки та важливий регулятор ринкової системи. Прийнятий курс на інтенсифікацію економіки, зміцнення ринкових принципів, гостра необхідність у вирішенні соціальних проблем, підвищення якості та розширення асортименту продукції, що ви-